

Government of the Netherlands

UABIO

*Тренінг з питань скорочення викидів
парникових газів*

Секторальні вимоги СВМ до моніторингу та звітування

Драгнєв Семен Васильович, к.т.н.,
ГО «Агентство з відновлюваної
енергетики», старший консультант

Продукція охоплена СВАМ

У першій фазі СВАМ буде сфокусовано на продукції з найбільшим ризиком витоку вуглецю:

ЦЕМЕНТ

ЧАВУН ТА СТАЛЬ

АЛЮМІНІЙ

ДОБРИВА

ВОДЕНЬ

ЕЛЕКТРИКА

Блок 4: СВАМ в контексті України

навчального курсу «Тренінг з питань скорочення викидів парникових газів»

14. Сектори, охоплені СВАМ з 01.10.2023 (цемент, водень).

15. Сектори, охоплені СВАМ з 01.10.2023 (чавун та сталь, електроенергія).

16. Сектори, охоплені СВАМ з 01.10.2023 (добрива, алюміній).

Виробничі одиниці та включені викиди для промислових секторів

Промисловий сектор	Цемент	Чавун та сталь	Алюміній	Добрива	Хімічні речовини. Водень
Виробнича одиниця товару	Тонни (метричні), вказані окремо для кожного типу товару, охопленого СВМ, виробленого на установці або в ході виробничого процесу в країні походження				
Супутня діяльність	Виробництво цементних клінкерів і кальцинованих глин, подрібнення та змішування цементного клінкеру для виробництва цементу.	Виробництво, плавлення чи рафінування заліза, сталі чи феросплавів; виробництво напівфабрикатів і основних сталевих виробів.	Виробництво необробленого алюмінію з глинозему або вторинної сировини (алюмінієвого брухту) металургійним, хімічним або електролітичним способом; виробництво напівфабрикатів і готових виробів з алюмінію.	Виробництво хімічних прекурсорів для виробництва азотних добрив, виробництво азотних добрив шляхом фізичного змішування або хімічної реакції та переробка в кінцеву форму.	Виробництво водню шляхом парової конверсії або часткового окислення вуглеводнів, електролізу води, хлорно-лужного електролізу або виробництва хлорату натрію.
Відповідні викиди ПГ	Діоксид вуглецю (CO ₂)		Діоксид вуглецю (CO ₂) і перфторвуглеці (CF ₄ і C ₂ F ₆)	Діоксид вуглецю (CO ₂) і закис азоту (N ₂ O)	Діоксид вуглецю (CO ₂)
Прямі викиди	Тонни (метричні) CO _{2e}				
Непрямі викиди	Кількість спожитої електроенергії (МВт-год), джерело та коефіцієнт викидів, що використовується для розрахунку непрямих викидів у тоннах (метричних) CO ₂ або CO _{2e} . <i>Слід звітувати окремо протягом перехідного періоду.</i>				
Блок для включених викидів	Тонни викидів CO _{2e} на тонну товару, вказані окремо для кожного типу товару, охопленого СВМ, виробленого на установці або в ході виробничого процесу в країні походження.				

Джерело: МЕТОДИЧНИЙ ДОКУМЕНТ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ СВМ ДЛЯ ОПЕРАТОРІВ УСТАНОВОК ЗА МЕЖАМИ ЄС
https://taxation-customs.ec.europa.eu/document/download/64a2fc36-d691-40c5-b231-fd95d088bc6b_en?filename=TAXUD-2023-01191-00-00-UK-TRA-00.pdf

Кроки для розробки документації з методології моніторингу (ММД)

Крок 1. Визначити межі установки, виробничі процеси, виробничі маршрути.

Крок 2. Визначити звітний період.

Крок 3. Визначити всі параметри, які потрібно моніторити:

- прямі викиди установки: *розрахунковий та вимірювальний підходи*;
- прямі викиди, пов'язані з тепловими потоками;
- непрямі викиди (*виникають під час виробництва електроенергії, яку споживає установка*);
- прекурсори;
- деякі додаткові кваліфікаційні параметри.

Крок 4. Визначити методологію моніторингу кожного параметра, який було ідентифіковано.

Цементний сектор

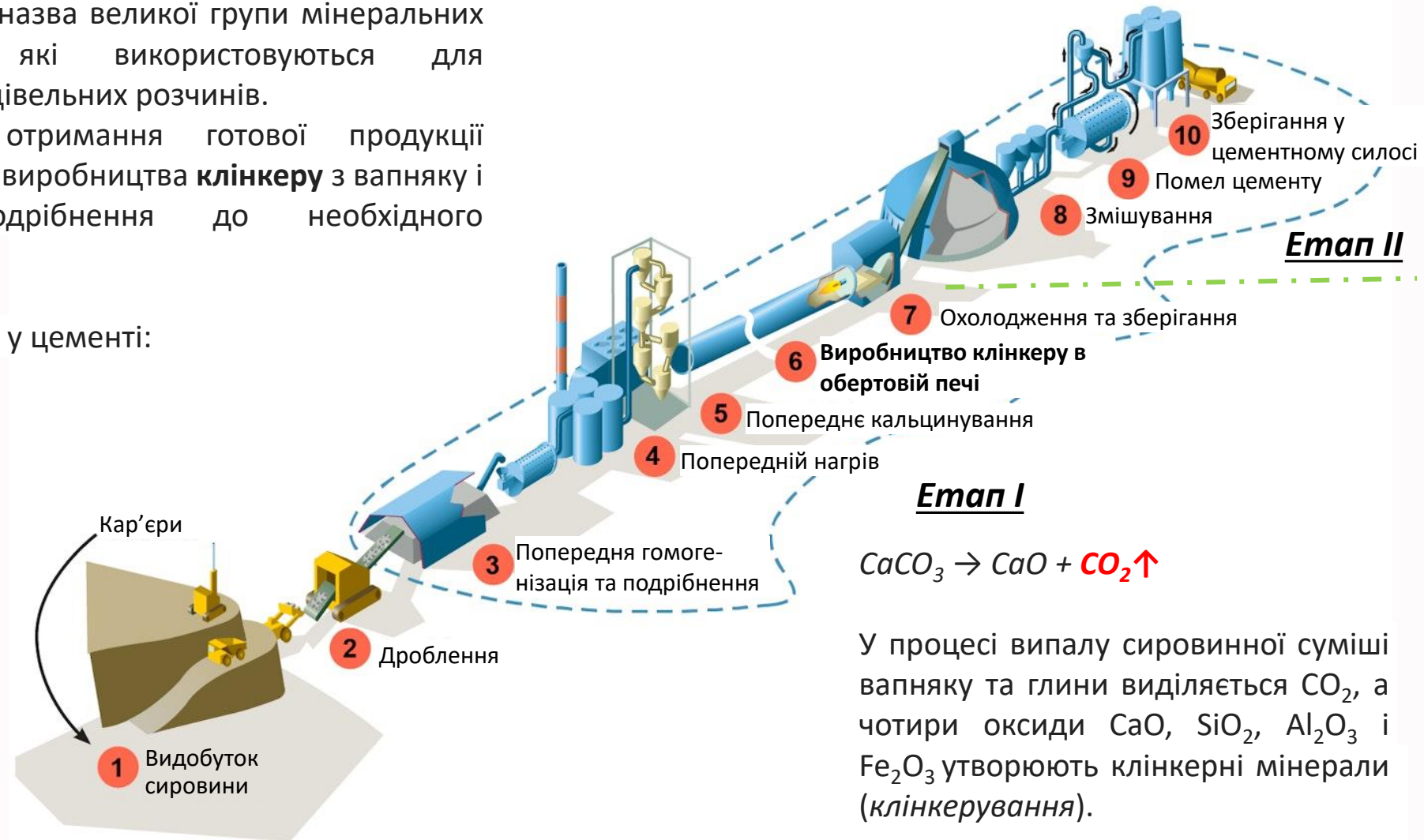
Технологічна схема виробництва цементу

Цемент — узагальнена назва великої групи мінеральних в'язучих матеріалів, які використовуються для виготовлення бетонів і будівельних розчинів.

Промисловий процес отримання готової продукції складається з двох етапів: виробництва **клінкеру** з вапняку і глини та його подрібнення до необхідного порошкоподібного стану.

Орієнтовний вміст оксидів у цементі:

- 64-67% CaO ,
- 21-24% SiO_2 ,
- 4-8% Al_2O_3 ,
- 2-4% Fe_2O_3

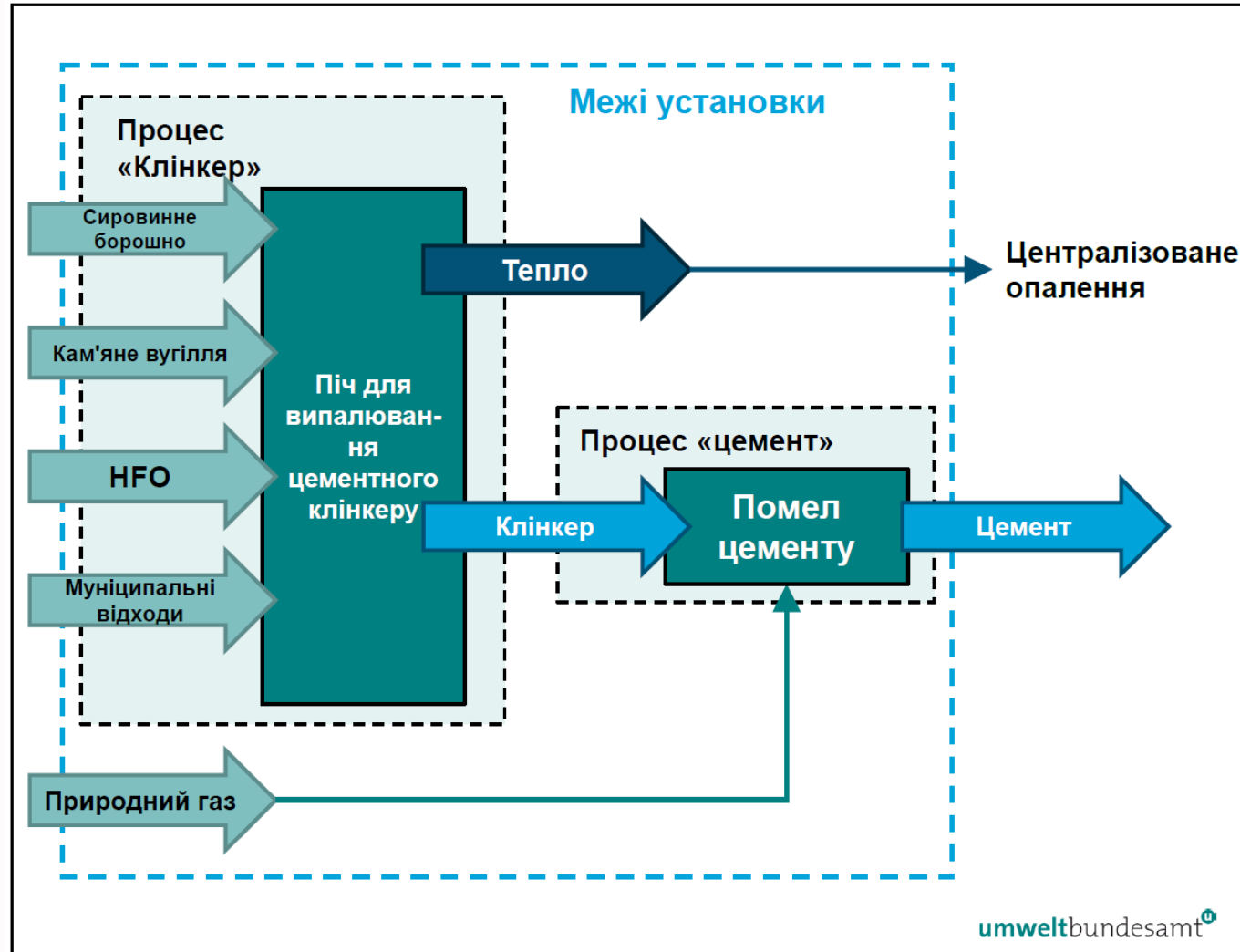
Джерело: <https://www.iea.org/articles/driving-energy-efficiency-in-heavy-industries>

Товари, охоплені СВАМ, в цементному секторі та їх прекурсори

Зведена категорія товарів	Код КН	Опис	Відповідні прекурсори
Кальцинована глина	2507 00 80	Інші каолінові глини	Немає
Цементний клінкер	2523 10 00	Цементні клінкери <i>(Між різними типами клінкеру немає жодних відмінностей, тобто для цілей СВАМ сірий і білий цементний клінкер вважаються однаковими)</i>	Немає
Цемент	2523 21 00	Білий портландцемент, незалежно від того, пофарбований він штучно чи ні	Цементний клінкер (<u>2523 10 00</u>); кальцинована глина (<u>2507 00 80</u>); (якщо використовується в процесі)
	2523 29 00	Інший портландцемент	
	2523 90 00	Інші гідравлічні цементи	
Глиноземистий цемент	2523 30 00	Глиноземистий цемент <i>(Також називається «кальцієво-алюмінатний цемент»)</i>	Немає

Джерело: Регламент СВАМ, додаток I; Імплементативний регламент, додаток II

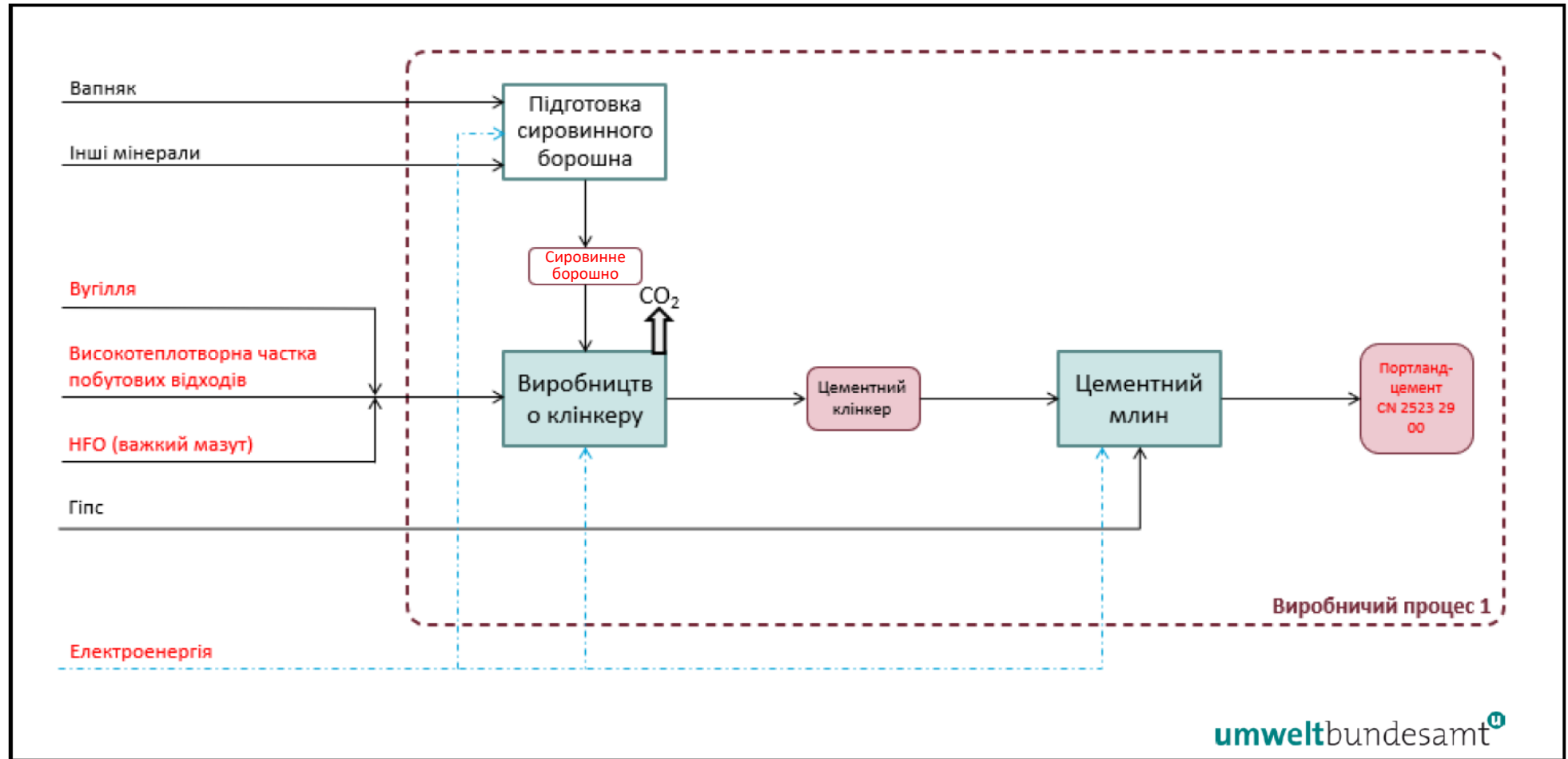
Схема визначення системних меж на прикладі цементного клінкеру та цементних процесів

- Процес виробництва цементного клінкеру:
- **фізичні одиниці:** цементна піч, включно з підігрівачами, попереднім кальцинатором, охолоджувачем клінкеру та супутнім допоміжним обладнанням, як-от система очищення димових газів;
  - **вхідні матеріали / джерела потоків:** паливо, електроенергія, сировина та альтернативна сировина для процесу;
  - **вихідні матеріали (товари):** цементний клінкер, пічний пил (його повторне введення в процес виробництва клінкеру);
  - **інші вихідні матеріали:** вимірюване тепло, експортоване в мережу централізованого тепlopостачання;
  - **джерела викидів:** прямі (згорання та процес) та непрямі викиди (споживана електроенергія), пов'язані з системою печі.

Приклад з цементом — спільний виробничий процес («бульбашковий підхід») і підхід повного моніторингу — необхідно моніторити всі червоні елементи

Розрахунок прямих і непрямих викидів, а також значень питомих включених викидів SEE для цементного клінкеру (крок 1)

Прямі викиди	Дані про активність (AD), т	Чиста теплотворна здатність (NCV), ГДж/т	Коефіцієнт викидів (EF), т CO ₂ /т або т CO ₂ /ТДж	Біомаса, %	Викиди викопного, т CO ₂	Викиди біомаси, т CO ₂
Технологічні викиди						
Сировинне борошно	1 255 000		0,525 (станд. коеф.)		658 875	
Викиди від згоряння						
Вугілля	88 000	25	95		209 000	0
Побутові відходи з високою NCV	25 000	20	83	15%	35 275	6 225
HFO	43 000	40	78		134 160	0
Загальні прямі викиди					1 037 310	
Непрямі викиди	AD, МВт-год		EF, т CO ₂ / МВт-год		Викиди, т CO ₂	
Спожита електроенергія	81 575		0,833		67 953	
Виробництво клінкеру, т	1 255 000					
<i>Крок 1. Значення SEE, отримані з використанням прямих і непрямих викидів і даних про активність для цементного клінкеру.</i>						
Цементний клінкер	Прямі	Непрямі				
SEE	0,8265	0,0541	т CO₂/ т			

Розрахунок загальних прямих і непрямих значень SEE для кінцевого цементного продукту (крок 2)

Виробництво портландцементу			Коментар
тонни клінкеру / тонни цементу	0,95		Це CCR для портландцементу. CCR залежить від виробленого цементного продукту.
	МВт-год/т	т CO ₂ /т	
Додаткове споживання електроенергії	0,085	0,0708	Для виробничого процесу помелу цементу. Розраховується як МВт-год/т x EF для електроенергії.

Крок 2. Значення SEE, отримані для кінцевого цементного продукту, разом із включеними викидами від відповідного попереднього цементного клінкеру

Цемент	SEE Прямі	SEE Непрямі	
	т CO ₂ / т цементу	т CO ₂ / т цементу	
Внесок прекурсора (клінкер)	0,7852	0,0514	Розраховується за допомогою CRR, наприклад, для прямих SEE як 0,8265 т CO ₂ / т x 0,95 = 0,7852 т CO ₂ / т
Виробничий процес		0,0708	Як зазначено вище
Загальні питомі включені викиди	0,7852	0,1222	Сума SEE

Загальні включені викиди, про які має звітувати уповноважений декларант (імпортер з ЄС)

Імпорт 100 т портландцементу:

- **перехідний період (лише звіт):**

- **прямі включені викиди = 100 т x 0,7852 т CO₂ / т = 78,52 т CO₂;**
- **непрямі включені викиди = 100 т x 0,1222 т CO₂ / т = 12,22 т CO₂.**

Всього: 90,74 т CO₂

Додаткові параметри цементного сектору, необхідні у звіті СВМ

Зведена категорія товарів	Параметр звітування
Кальцинована глина	– Кальцинована глина чи ні. <i>Зверніть увагу, що глини під кодом КН 2507 00 80, які не є кальцинованими, мають нульові включені викиди. Про них ще потрібно буде повідомити, але додаткової інформації від виробника глини отримувати не потрібно.</i>
Цементний клінкер	– Немає.
Цемент	– Вміст клінкеру в цементі. Це: – масове співвідношення тонн цементного клінкеру, спожитого на вироблену тонну цементу (співвідношення клінкеру до цементу або CCR); – виражається у відсотках.
Глиноземистий цемент	– Немає.

Дякую!

Драгнєв Семен, к.т.н.,
ГО «Агентство з відновлюваної енергетики» (ABE)

dragnev@rea.org.ua

<https://rea.org.ua/>

[https://www.facebook.com/](https://www.facebook.com/AgencyREA)

[AgencyREA](https://www.facebook.com/AgencyREA)

